

Οι συντεχνίες στο Βυζάντιο

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Εργοτάξιο της βυζαντινής εποχής. Μικρογραφία χειρογράφου.

Χρονικό Ιωάννη Σκυλίτζη (κώδ. Vitr. 26 - 2, φ. 141^α) 13ος αι. Ισπανία, Μαδρίτη, Biblioteca Nacional

“Συντεχνίες” ήταν οι οργανώσεις των βιοτεχνιών του Βυζαντίου. Κάθε βιοτεχνία είχε τη δική της συντεχνία, η οποία κανόνιζε τους όρους εργασίας, τα όρια των μισθών, τις τιμές πωλήσεων και τα νόμιμα κέρδη.

Στο Βυζάντιο το εμπόριο ήταν οργανωμένο σε συντεχνίες, από τα χρόνια του Κωνσταντίνου. Η άσκηση των επαγγελμάτων ήταν ελεγχόμενη από το κράτος και οργανωμένη σε συντεχνίες. Τα χαρακτηριστικά και η λειτουργία κάθε συντεχνίας ορίζονταν σαφώς από τους νόμους και δεν ήταν επιτρεπτό να ανήκει κανείς σε δύο συντεχνίες συγχρόνως. Ορισμένοι επαγγελματίες είχαν περιορισμούς, όπως οι κεραμείς, που έπρεπε να χτίζουν τα καμίνια τους μακριά από κατοικημένη περιοχή και σε απόσταση το ένα από το άλλο. Το ίδιο ίσχυε για τους βυρσοδέψες και τους βαφείς.

Στις πόλεις βρίσκονταν τα εργαστήρια και τα εμπορικά. Κάθε συντεχνία διατηρούσε τα εργαστήρια ή τα μαγαζιά της σε συγκεκριμένη περιοχή της πόλης. Για παράδειγμα οι χαλκωματάδες της Θεσσαλονίκης είχαν τα καταστήματά τους κοντά στην Παναγία των Χαλκίων.

Σε συντεχνίες ήταν οργανωμένοι οι χρυσοχόοι, οι ράφτες, οι έμποροι μεταξιού, οι κατασκευαστές και οι έμποροι μεταξωτών υφασμάτων, οι

αρωματοπώλες, οι σαπωνοποιοί, οι κηροποιοί, οι παντοπώλες, οι κρεοπώλες, οι ιχθυέμποροι, οι αρτοποιοί, οι εργολάβοι οικοδομών και πολλοί άλλοι επαγγελματίες.

Επικεφαλής της συντεχνίας ήταν ο πρόεδρος που εκλεγόταν από τα μέλη της αλλά το κράτος διόριζε δίπλα στον πρόεδρο και έναν διοικητικό υπάλληλο που ασκούσε έλεγχο στο εσωτερικό της συντεχνίας.

Για να γίνει κανείς δεκτός σε μια συντεχνία έπρεπε πρώτα να προταθεί από πέντε μέλη της συντεχνίας κι ύστερα να πάρει έγκριση από τον έπαρχο. Επίσης τις πρώτες ύλες που θα χρειαζόταν, τα εμπορεύματα που είχε δικαίωμα να πουλάει, τη μάξιμουμ ποσότητα που θα μπορούσε να προμηθευτεί και τα όρια του κέρδους του, όλα αυτά τα καθόριζε ο έπαρχος. Ειδικοί ελεγκτές επισκέπτονταν τακτικά τα καταστήματα και ελέγχαν αν ο επαγγελματίας τηρούσε όλες αυτές τις προϋποθέσεις.

Στο Βυζάντιο η παραγωγή και η πώληση ήταν αυστηρά διαχωρισμένες και τα περιθώρια του κέρδους καθορισμένα από το κράτος, έτσι γινόταν πρακτικά αδύνατη η ανάπτυξη μεγάλων εμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να γίνεται αδύνατη η συσσώρευση μεγάλων περιουσιών, οι οποίες παρέμεναν για αιώνες αποκλειστικότητα των ευγενών και του κλήρου.

Οι περιορισμοί που είχαν οι επαγγελματίες ήταν πάρα πολλοί. Για παράδειγμα ένας χρυσοχόος δεν είχε δικαίωμα να αγοράσει, για τις ανάγκες της δουλειάς του, περισσότερο από μια λίβρα χρυσού. Κι αν ήθελε να αγοράσει περισσότερο θα έπρεπε πρώτα να αποδείξει ότι χρησιμοποίησε ολοκληρωτικά την αρχική ποσότητα. Αυτό προκαλούσε καθυστέρηση στον ρυθμό παραγωγής κι ελάττωνε σημαντικά τις δυνατότητες ανάπτυξης της επιχείρησης.

Ανάλογους περιορισμούς είχαν και άλλοι επαγγελματίες. Οι ιχθυέμποροι πωλούσαν τα ψάρια τους στην τιμή που όριζε το κράτος, οι παντοπώλες είχαν καθορισμένα ποσοστά κέρδους (16 με 17%), ενώ οι έμποροι μεταξιού αγόραζαν το ακατέργαστο μετάξι από τους παραγωγούς χωρίς να έχουν δικαίωμα να το κατεργαστούν οι ίδιοι. Ήταν υποχρεωμένοι να το μεταπωλούν στους κατεργαστές μεταξιού (καταρτάριους). Αλλά και οι καταρτάριοι είχαν τους δικούς τους περιορισμούς. Έπρεπε πρώτα να δηλώσουν την ποσότητα του μεταξιού που ήθελαν να κατεργαστούν και να βεβαιώσουν ότι διέθεταν τα αναγκαία κεφάλαια. Στη συνέχεια αναλάμβαναν τα κρατικά εργαστήρια βαφής του μεταξιού, ενώ υπεύθυνοι για τη λιανική πώληση ήταν ειδικοί έμποροι μεταξωτών υφασμάτων που είχαν το δικαίωμα να πωλούν μόνο μεταξωτά υφάσματα.

Πηγή: vizantinonistorika.blogspot.gr